

Koronanje v Moskvi.

Ob pripravljanju in vršenju koronanja carja Nikolaja II. in carice Aleksandre Feodorovne zapazil si po velikih zapadnih novinah izredno redko, da, izjemno, doslej osamljeno prikazen: skupno časopisje, prijateljsko in drugače Rusiji sovražno poročalo je nepristransko, bolj blagohotno, nego nenaklonjeno, o svečanem in posvečenem koronanju ruskega imperatorja in njegove visoke družice. Kar si drugače zvedel le iz ruskih knjig in virov, naštevati so podrobno in natanko listi, angleški ravno takó, kakor francoski, italijanski ravno takó, kakor nemški v pruski Nemčiji in Avstro-Ogerski. Navajali so ti listi vse tiste razlike od zapadne civilizacije, katere dajajo ruski državi in ruskemu narodu poseben značaj, poseben kulturni tip. A niso z zaničevanjem opisovali ruskih navad in običajev, temveč spoštovanjem, kakor posebnosti, dostojne velikega naroda in vredne, da se ž njimi ponaša ruski narod, kakor ceni Zapad svoja kulturna svojstva.

Druge izrednosti ob sedanjem Moskovskem koronanju je ta, da so se slavnosti udeležili odposlanci treh svetov: Evrope, Azije in Amerike. Države in dinastije teh svetov so odposlale k koronanju večje ali manjše deputacije, ali pa so sami dinasti došli, kakor knez črnogorski, knez bolgarski. Velika Rusija je sama udeležila se pri največjem številu najrazličniših deputacij iz evropske in azijske Rusije. Rusija sama, specijalno stara prestolnica Moskva, je razkrila bogatstvo svojih zakladov in svetinj, svoj podedovani in moderni lišp, poslaniki raznih velevlastij so pa po svoje tekmovali, da so ob velikih stroških povečevali skupni lesk in blišč.

Dasi se uže več stoletij ponavlja koronanje, poprej ruskih carjev, sedaj vseruskih Gosudarjev ali Imperatorjev, dasi so bila koronanja soseben v tem stoletju v velikem stilu in bliščobna, vendar je mnenje jednoglasno, da velikosti, krasote in bliska sedanjega koronanja ni doseglo nobeno poprejšnje. A tudi v tem so misli jedine, da Rusija ni bila nikdar poprej na takó visoki stopinji notranje sile, zunanje mogočnosti in obsežnega mednarodnega vpliva, kakor sedaj, za carja Nikolaja II. Povdarjajo, da od carja Nikolaja je zavisno obče politiško položenje, in pozdravljajo ravno tega carja v preverjenju, da je miren, in da želi ohraniti mir.

Mir ugaja zapadni Evropi zlasti od ruski strani, in ista Evropa se opira na mir Rusije tudi radi tega, da vodi sedaj zunanjo rusko politiko knez Lobanov. Ruski listi sami, zagotavljajo, da svetovni mir se ohrani, kolikor je zavisno od Rusije, ter pristavljajo, da poslednja ima važnejše in

veče zadače, nego so jej odmerjene na Balkanu, radi katerega bi zapadna Evropa toliko rada zavlekla rešenje evropsko-vstóčnega ali turškega vprašanja. Rusija je preverila Evropo, da ima posla v Aziji v mnogo večih merah, in da jej je Balkan v primeri s tem le malenkost. Evropa je torej pomirjena, zato se prosto oddiha in ima vsaj sedaj prilike in volje, da v velikem priznava silo in mnogočnost Rusije.

Koronanje ruskih carjev pa ni samo zunanje praznovanje; ono je resnično velikega pomena, in sicer v verskem in politiškem pogledu. To Zapad tudi dobro razumeva in je tudi radi tega še posebe s popisi odlikoval to slavnost. Ruski narod je zares veren in poštevati tudi sveto opravilo koronanja in maziljenja svojega imperatorja z vso zaresnostjo. Car je Rusu pravi Gosudar, kedar je venčan in pomaziljen. Zato zavlada vselej velika radost ob zvršenju tega dogodka. Narod vseh slojev se poljublja ob uri, ko se naznanja zvršenje koronanja in svetega pomazanja. Vsa dela carjeva dobivajo po koronanju drug pomen.

Vera ima v Rusiji narodno cerkev, in vera pa narodnost ste v ruskem narodu združeni v pravo jednoto. V Rusiji ni propovednikov, ki bi se drznili ločiti vero od narodnosti, in ki bi lehkomišelnó prodajali narodnost, da bi se ohranila vera. V Rusiji bi se izgubila z narodnostjo vera in z vero narodnost; vera in narodnost ste torej ruskemu narodu jednako sveti kot nerazdeljiva jednota. Ob sedanjem koronanju sta car in carica, in je bilo vse spremstvo, kakor ves narod, v narodnem kroju, in tudi to kaže, da najviši državni činitelji spajajo z verskimi opravili narodnost, kakor je naroden cerkveni obred in cerkveni jezik.

Venčani in pomazani car ima še le pravo moč na narod, in zapadna Evropa poštevati tudi to dejstvo, ko pozdravlja sedaj ruskega koronanega carja. Evropa vé, da, kar ukrene car, to je ukaz skupnemu ruskemu narodu. S tem ni rečeno, kakor napačno tolmači zapadna Evropa, da ukrepa car z absolutno voljo ali morda samovoljo. Res, da v Rusiji nimajo in ne želé imeti ne ustav, ne parlamentov pa zapadno-evropskem kroju; mesto tega pa ima car okolo sebe razvetljene može v kolu državnega sveta, in ti mislitelji ter v občem delu osiveli dejatelji svetujejo carju, predno se odloči za kak ukaz ali zakon. Odtod je možno umeti, da ima Rusija uže mnogo naprav, za katere se še le boré po zapadnih ustavnih parlamentih. A to je resnično, da ruski narod je carju udan, in da ga sluša, kedar ukaže kar si bodi. Razvidno pa je, da absolutna volja carjeva ni toliko opasna, kakor je opisuje kak zagrižen Poljak ali pa latinizator, ki veruje poljskim virom.

Zajedno se ruski prestolonasledniki zaresno pripravljajo za svoje poznejše dolžnosti, in sedanji car Nikolaj II. je že rano sposobil se za vladarske posle. Poleg obče izobrazbe in znanja ruskega, poljskega, angleškega, francoskega, novogrškega in starogrškega jezika pridobil si je posebno znanje realnih predmetov, in poleg novejših obče in ruske zgodovine tudi znanje narodnega in občega državnega gospodarstva. Potovanje v Indijo, Kitaj in Japan, ter povrat čez Sibir v Rusijo mu je razširilo obzorje, in sosebno tudi utrdilo razum, kakó je treba ravnati z narodi. Postopanje Angležev v Indiji mu ni ugajalo, in to je znamenje, da si je prisvojil drugačne maksime, kakó se pridobiva ljubezen in udanost tudi tujih in divjih narodnostij. V obče ima ruski človek obširno obzorje, ker vidi toliko plemen pod ruskim žezlom, spoznava, da plemena se razvijajo po svoje, da se jim dá le potrebna svoboda, in je zato tudi vsak Rus tolerantnega, humanega mišljenja v mnogo večji meri, nego pa nekateri zapadniki, ki se sučejo v ozkih geografskih mejah in so tudi drugače zares omejeni duševno in moralno. Širše rusko mišljenje pa se popolnjuje z mišljenjem ruskih državnikov in vladarjev, in taka je tudi z Nikolajem II.

Dasi niso vedeli, kakó bode postopal pred poldrugim letom nastopivši car Nikolaj, je bilo vendar to tolažilno, da se je bil izjavil, da hoče biti dostojen naslednik svojega očeta. Njegova mati Marija Feodorovna se trdno drži nazorov pokojnega Alexandra III., carja Mirotvorca, in je v politiki sama imela velik vpliv na poslednjega. Isto takó vpliva na svojega sina Nikolaja, in ta je ves čas kazal, da zveza s Francijo mu je ravno takó draga, kakor njegovemu pok. očetu, in ta zveza je sedaj, kakor se razvidi iz raznih pojavljenj, še trdnejša, nego poprej. Francija se je za koronanje Nikolaja II. oblekla praznično, vojakom je dala 1 dan prostosti, mesta so se okrasila, in predsednik Faure je izrazil carju in carici najiskrenejše čestitke. Črna Gora je dobila od carja Nikolaja la-dijo orožja, in knez Nikola I. je takoj ob nastopu carja Nikolaja II. razglasil, da v prijateljstvu k Črni Gori je ta ostal veren naslednik očetov, ki je videl v črnogorskem knezu jedinega svojega prijatelja.

Razmere med Rusijo in Bolgarsko so se zboljšale po nastopu carja Nikolaja, in v obče so razmere na Balkanu ugodniše za Rusijo za sedanjega carja. Namere Anglije, da bi se vgnezdila in utrdila v Mali Aziji, je Rusija preprečila, s tem pa pridobila na svojo stran tudi Turčijo. Gledé na Egipt postopa Rusija sporazumno s Francijo; obema je do tega, da bi Anglija ne dobila prevelike moči v Egiptu in na Sueškem prorovu, in iz istih razlogov je Rusija tudi za samostalnost Habesha ali Abe-sinije. V kitajsko-japonski vojni je Rusija pridobila velikih moralnih vspehov, v Kitaju si je utrdila svoj vpliv, in tudi Japonska spoznava, da jej je treba zaresno poštovati Rusijo. To so velikanski vspehi ruske evropske in azijske politike, katera gleda na razvoj tudi daleke bodočnosti, in te politike se drži car Nikolaj II.

Evropa zapadna ima sicer prikrite namere, a vendar se sedaj klanja Rusiji, in ta zopet pozna iste načrte. Vspehi ruske politike, ki se razločuje od angleške v Aziji, vzbujajo naposled strah in spoštovanje; no strah se kroti z miroljubnostjo sedaj koronanega carja Nikolaja II. V postopanju sedanje ruske politike množé in krepé se simpatije azijskih narodov; evropski narodi pa morejo, ako so odkriti, zatreti tiste laži, kakor da bi hotela Rusija preplaviti zapadno Evropo. Rusija ima dovolj drugega in hvaležnišega posla, ona nosi civilizacijo v Azijo; za evrop-

ske Slované pa je uže to dovoljno, če ne dovolj, da Rusija obstaja; obstanek te velevalsti je za te Slované, z vključenjem Poljakov, večje poročstvo varstva, nego še toliko ponujana ali vsiljevana neposredna pomoč kake zapadne države. Kaj bi počeli šovinisti zapadnih narodov z malimi slovanskimi narodi, da bi ne imeli straha pred Rusijo? Naj klevetejo zapadniki, kar hočejo, o agresivnosti Rusije ali pa o namišljenem panslavizmu zapadnih Slovanov; Rusija ne potrebuje zapadnih Slovanov, in ti Slovani ne težé politiško k Rusiji: ti Slovani se radujejo, da je Rusija mogočna, ker ob obstanku njene sile morejo sami, bez njenega neposrednega vplivanja, boriti se za svoj obstanek in za svoja prava. Mali slovanski narodi bi bili bez obstanka Rusije in ruskega naroda prava ničla, kakor je to v posebni zvezi trdil še te dni Bismarck o Madjarib, potem Norvežanih in Ireih; ob obstanku mogočne Rusije pa dobivajo ostali Slovani moralno pomoč za pogum, ki jim je potreben v narodnih borbah. Tega obstanka se radujejo, kakor se radujejo mogočne Nemčije tisti Nemci, ki so raztreseni po svetu zunaj mej pruske Nemčije. Koronanje carja Nikolaja II. je zasvedočilo svetu o mogočnosti Rusije, in slovanski narodi zunaj Rusije, če odštejemo Poljake, se odkrito veselé prospevanja in slave te velesile in velikega, 130 milijonov duš štočega naroda.

Delegacije.

Avstrijska in ogerska, pravilneje, madjarska delegacija ste uže izbrali svoje delegate in se pripravljati na delo: madjarska, da se izreče in doseže, kar želi, avstrijska, da bo molčala bolj ali manj, in da privoli v vse, kakor ugaja Madjarom, Poljakem in občemu protislovanskemu sistemu. Vprašati bi utegnili, zakaj pa se shaja avstrijska delegacija, če je dolžna plesati, kakor godejo Madjari v soglasju s Poljaki in seveda tudi z nemško-židovskimi liberalci. Odgovorili bi, da po dosedanjem vedenju in postopanju najbolj radi tega, da po svoje pomaga vzdrževati protislovanski sistem, in ko bi se slovanski zastopniki zavedali svojega položaja, razgovarjali bi se celó o vprašanju, ali bi ne bila umestna pasivna opozicija nasproti delegacijam. Če je aktivna opozicija primerna in potrebna v zbornici poslancev totranskega državnega zbora, bila bi pasivna opozicija nekako stvarno logična gledé na avstrijsko delegacijo.

Le pomislimo nekoliko, kakó je sestavljena letošnja delegacija totranske polovine. Poljaki so izbrali jednega Malorusa, ker je bolj poljskega, nego pa maloruskega mišljenja. Trije milijoni Malorusov imajo formalno 1, dejanski pa nobenega svojega delegata. Koroški in štirski Slovenci ter sileški Slovani so bez svojega odposlanca; moravski in češki Čehoslovani imajo skupej 5 delegatov takó, da na vsak milijon Čehoslovancev ne pride niti po 1 delegat. Slovenci pa so srečniši nego Malorusi, ker so dobili skupno 2 delegata, in dalmatinski Slovani imajo tudi jednega. Ker ne morejo poštovati Poljakov in njih maloruskega pristaša, imajo totranski Slovani skupno in ponajveč dejanski 8 svojih delegatov; kakih 15 milijonov Slovanov ima torej 8 delegatov!

Ako je sestava zbornice poslancev sama po sebi Slovanom neugodna, je sestava delegacij še neugodniša, in v zbornici poslancev je vsaj s kompromisi možno doseči kako večino, ki ugaja Slovanom, v tem ko v delegaciji ni niti misliti na tako večino. Gospodske zbornice niti ne moremo poštovati, ta ima ima letos 6 delegatov iz

desnice, 6 iz srede in 8 iz levice, a vsi ti so složni glede na protislovanski sistem, ker ni niti na desni nikogar, ki bi imel pogum, zaresno kritikovati sosebno zunanjo politiko ali celo sam sistem delegacij.

Med 8 slovanskimi delegati sta zopet vsaj oba slovenska taka, da se ne moremo nadejati, da bi se postavila na primerno stališče, in Mladočehi, če hočejo biti dosledni oportunisti po načinu postopanja v zbornici poslancev, ne bodo delali skupnim ministerstvom nadleže v smislu prave opozicije. Ne trdimo, da se mladočeški delegati odrečejo vsaki kritiki; le tega se ne nadejamo, da bi se pospeli na stališče, s katerega bi pretresali obči sistem in v tem sosebno prevesje Madjarov.

Na Ogerskem volé delegate vsaj najjednostavnije in doslednije. Tam gospoduje jednotna madjarsko-židovska ali židovsko-madjarska stranka, in ona ne voli po deželah ali po narodnostih, temveč neposredno iz skupnosti zbornice in sicer dolenje, kakor gorenje, v tem ko pri nas voli delegate le gospodska zbornica iz plenuma, zbornica poslancev pa, kakor hoče, dejanski po deželah, kar je zajedno protislovno in nasprotno neposrednim državno-zborskim volitvam. Vsekakor je na Ogerskem volitev delegacije jednotniša, in to bi ostalo resnično tudi za slučaj, da bi kedaj zares bile zastopane vse narodnosti v ogerskem državnem zboru, specijalno v zbornici poslancev.

Madjarska jednotna delegacija stoji po takem nasproti avstrijski delegaciji, razkosani po strankah in frakcijah v še večji meri, nego ste zbornici, iz katerih proizhaja. Kaj hoče in zmore taka delegacija? Za skupne potrebe bode letos veljal še ključ razmerja 70:30. Madjari po takem razmerju lahko barantajo s svojim patrijotizmom, da dobivajo od leta do leta večih političkih privilegijev; oni lehkó privolé v povečanje stroškov za vojaštvo, ker za vsak goldinar poviška dajo le 30 kr., in še to storé, kakor rečeno, le proti drugim, sosebno političkim odškodninam. Poljaki v avstrijski delegaciji pa se z isto lehkoto sučejo po željah Madjarov, in tudi njih odgovorjajoči patrijotizem je po ceni; kajti Galicija je pasivna, in 70% ne obtežuje poljskega plemstva. Poljaki podpirajo duvalizem in s tem Madjare, ker jim ugaja protislovanski sistem na zunaj radi Rusije in na znotraj radi gospodstva vsled tega, da je tostranska polovina oslabiljena po duvalizmu. Da pa je cislitavska polovina premagana po Madjarih, temu je kriva nemška levica; ta je privolila v duvalizem, ker je hotela Slovane pometati z dvojnimi centralizmom, z madjarskim tam, z nemškim tukaj, in ker ravno radi te osnovne namere ni hotela nikdar privoliti v nacijsko enakopravnost tostranskih narodov. Ti so ostali vsled tega šibki, a je ostala tudi šibka skupnost cislitavskih dežel, in le to je krivo, da so Madjari dobili prevesje političko in se vzdržali doslej ob 30% za skupne potrebe tudi v državnogospodarskem pogledu.

Madjari so ob sebičnosti tostranske nemške levice in Poljakov dosegli političko preponderancijo v svoji delegaciji in v svojem državnem zboru. V poslednjem kritikujejo skupna, sosebna zunanja vprašanja, v tem ko v tostranskem državnem zboru nimajo ne stranke, ne vlada moči za analogno postopanje. Madjari so lani vrgli Kalnokya v svojem državnem zboru, ko je Banffy predrzo ovajal postopanje Kalnokyjevo v stvari nuncijske Agliardije, v našem drž. zboru pa so pri korenini potlačili kakoršne koli nasprotne izjave. Ako pa Madjari razpravljajo skupne stvari v drž. zboru, ne da bi se jim oporekalo, toliko mogočniši se kažejo v delegaciji. Njih glas, njihov sklep

poštevajo skupni zunanji, vojni in finančni minister, tudi ko bi ne hotel, ker nima pravega protivesja in opore v avstrijski delegaciji. Zunanji minister je nekako prisiljen ravnati se po tiru madjarske politike, in če je sam Madjar ali Poljak, seveda, se rad uklanja Madjarom. Madjari tudi pri skupnem vojnem ministru kažejo svojo mogočnost in gledajo vedno bolj nato, da bi si pridobili kar možno po svoje ustrojeno vojsko. Skupni finančni minister pa sam deluje sosebno v Bosni in Hercegovini, kakor je ravno prav Madjarom.

Takó je vzrasel in še rase greben Madjarom, ker je tostranska polovina onemogla, to pa zato, ker se ni izvršila ustava, in se niso mogli narodi utrditi politički in ekonomski. Avstrijska delegacija je brez moči iz istih vzrokov. Ta delegacija je obsojena k neplodovitosti še bolj, nego sam tostranski državni zbor; večina se sestavlja še vedno iz glasov nemške levice in poljskega plemstva; in v smislu teh glasov je tudi večina 20 delegatov iz gospodske zbornice. Vidi se torej, da v tostranski delegaciji je možna po največ kritika bez dejanskih uspehov. Taka kritika ima po največ moralni pomen, in tega bi tudi ne smeli prezirati, če pomislimo, da negospodovalni narodi obeh polovin monarhije pričenjajo svoje delovanje ne z nadejo pozitivnih pridobitev, temveč z nadejo, da bi se slišali njih glasovi, da bi v sliko, ki jo predstavljajo privilegovani narodi, prišle tudi črte korektur. Gospodovalni narodi pravijo, da taki popravki zaslužijo ime madežev; ali to nič ne dé: popravki so vendar, če ne drugod, pa v očeh zunanjega, nepristranskega sveta.

Malo je število slovanskih delegatov; 8 smo jih našli, in ti imajo dolžnost, povzdigniti svoj glas ne le za tostranske Maloruse, Čehoslovane, istrske in dalmatinske Slovence ter skupnost Slovencev, temveč tudi za ogerske nemadjarske narodnosti, sosebno Slovence in Romunce; kajti madjarska delegacija nima niti jednega člana, ki bi čutil in mislil slovanski, še manj pa, ki bi imel voljo, potegniti se za tlačene narodnosti. Kalnoky, ponavljamo, je povdarjal, da zunanja uspešna politika je zavisna tudi od sprave in utrjenja narodov na znotraj; umestno je torej, da se omeni tudi ta važni faktor, in da se pokaže zunanjemu ministru, kakó postopajo Madjari z omenjenimi narodi, pa tudi to, kakó daleč smo še v tostranskih koronavinah od izvršenja ustavnega prava, podeljenega vsakemu narodu posebe in kot takemu. Kar teži posamične narode v obeh polovinah cesarstva, to razkrivati in jasno povedati, je dolžnost 8 slovanskih delegatov, kateri moralno zastopajo kakih 25 milijonov duš monarhije.

Ti delegati morejo naglašati bez pretiravanja, da vsak njih zastopa vsaj po 3 milijone naseljenj, torej toliko, kolikor jih ima za seboj skupna poljska delegacija, in več, nego jih zastopa skupnih 9 členov nemško-liberalne levice. Če kedaj, tu je treba glasove tehtati, a zato pa je dolžnost ubrati prave strune, drugače ostanejo ti glasovi celo moralno bez vsakega uspeha.

Slovanskih 8 delegatov ne more se udeležiti delegacij z drugim namenom, kakor da bi vplivali moralno; ali to ali pa nič. Če nimajo poguma, da bi povzdignoli svoj glas z namero moralnega vplivanja, bolje je, da ostanejo doma. Slovanski delegati so v prešlih letih pokvarili več z govorjenjem nego molčanjem. Napačno je pa tudi poslednje, ker je treba govoriti, a govoriti je treba tako, kakor zahteva položnje, in kakor zahtevajo to razmere slovanskih narodov.

Protest slovanske akad. mladine v Pragi proti mileniju.

(Konec.) V debati glede te resolucije govorili so zastopniki češke, slovaške, hrvatske in slovenske mladine.

Najprej očrtal je brat Slovak težki položaj in bedo siromašnega slovaškega ljudstva, tlačenege pritiskom samopašnih požrešnih Madjarov. Malo deco jemljejo materam od prs, da jo madjarizujejo. Svoje trditve podpiral je z dokazi; kaka da je madjarska uprava, dokazuje tudi slučaj, da je nekdo izvrševal zdravniško prakso, ki v obče zdravnik bil ni; zapisal se je bil poldrugo leto na vsučilišče in nakrat nastopil kot zdravnik. Trajalo je celi dve leti, predno so tega moža „pogrunjali“ Madjari. Če na primer kak Slovak prosi za mesto zdravnika, mora podpisati reverz, da se sramuje prejšnjega svojega društva, življenja, kratko da — zatajuje materni svoj jezik, da postane Madjar in da boče odslej agitoval za madjarstvo.

Žalibog, da tudi sem ter tje duhovščina podpira to početje. Govornik navaja pastirski list renegata Košicekega, škofa Bubiesa, v katerem naroča svoji duhovščini, da mora 10. maja propovedovati v „sladkem madjarskem jeziku“ o pomembni milenija. To dela škof, ki je sin dratarjev, ki je bil vzgojen s prisluzenimi slovaškimi groši! Dalje je vprašal govornik: „Ali naj morebiti za to molimo za Madjare, ker so nas tlačili tisoč let? Madjari hočejo svojo kulturo svetu pokazati; toda vsi razsodni ljudje poznajo jo: kulturo švindla, humbuga, korupcije in židovskega lažiliberizma.

Opisal nam je nato brat Hrvat odnošaje v Hrvatski. (O tem zdolej. Op. ur.).

Potem govoril je Slovenec ter razjasnil naše stališče proti Madjarom. Znano je, kako se postopa z našimi brati onkraj Mure; znano je, da ubogi Prekmurci niti ne smejo dobivati slovenskih knjig in časopisov. In ko so pred nekaj leti udeležili se prvega katoliškega shoda v Ljubljani, tožili so se, vskliknovši „Morituri vos salutant!“ Da, ko je pred sto leti izšla slovenska biblija, ukazali so jo Madjari požgati in so jo skoro čisto zatrli.

Govoril je na to še brat Čeh ter pojasnil nam svoje stališče proti Madjarom: kot Čehi, kot Slovani, kot ljudje moramo protestovati kar majodločneje proti novemu madjarskemu tiranstvu.

Potem ko se je še izrazil obžalovanje „Narodnim Listom“, ki pišejo dolge članke o mileniju kakor kak Dunajski ali peštanski čifutski list — katero točko so pa „N. L.“ mirno lepo zamolčali v obširnem poročilu o tem dijaškem zborovanju — in ko se je izrazil obžalovanje rektoratu češke tehnike, ker je proti dvema Hrvatoma, ki sta podpisala hrvatski protest proti mileniju v „Narodnih Listih“, začel disciplinarno preiskavo — jednemu tretjemu Hrvat, ki pa ni slučajno tam podpisan, reklo se je, da je to njegova sreča, in če bi ga bili precej izključili — priljubljen je namreč sešeno radi protisemitizma — zaključil se je shod z glasnimi pereat-klici na madjarsko gospodstvo.

Razšli smo se, toda složni smo, isto idejo imamo v sreč, za njo hočemo vedno i praktično delovati. Živela složnost in kulturna solidarnost vseh slovanskih narodov! I. P.

Dobili smo bili istočasno obširno poročilo tudi na hrv. jeziku. Iz tega navajamo še naslednje:

Iza krasnoga govora brata Slovaka, uze rieč Hrvat. Pridružuje se najodrešitije protestu protiv milenija. Iz čiste hrv. historije, odkako smo v dodiru s Magjarima, jasno proviruje jedna težnja njihova: podvrći Hrvatsku svome gospodstvu. Od čisto personalne unije za Kolomana

g. 1102, nastoje Madjari, da od Hrvatske nčine magj. provinciju, ma služili se pri tom i najnepoštenijim sredstvima. Hrvati se tome opiru, ali godine 1791. za Leopolda II., bojeći se, da se ne bi opet povratilo germanizatorno-centralističko doba, prepustiše Madjarima najglavnije grane drž. života, samo da budu u slozi s Magjari jači. Uz sve jače i žešće navale Magjara došlo se već dotle, da su Magjari svoj jezik narinuli hrv. školama. Uspješno se tome oduprieše i baš u to doba, kad je navala Magjara bila najžešća, počinje v Hrvatskoj svitati zora preporoda hrv. naroda pod Ljud. Gajem. Na sve drzovitije navale Magjara moralo se odgovoriti — oružjem. God. 1848. stupa protiv Magjara ne plemstvo, nego narod. hrv. protiv naroda magjarskog. U obrani svojih prava — obranismo donekle i mi habsbursku dinastiju. Mi smo za nagradu dobili ono, što su Magjari za kaznu — absolutizam! Kad se vratilo ustavno doba, hrv. su sabori od god. 1861. i 1865., gdje se radilo o odnošaju Hrvatske prema Ugarskoj te ostaloj monarkiji, razpušteni, jer niese htjeli pristati na uvjete magj. šovinista. Kad se nije ustavnim in zakonitim putem mogla postići Magjarom sklona većina, postiglo se to oktroiranim izbornim redom g. 1867. i bajunetama, tim starim sredstvom Magjara! Takim načinom stečena magjaronska većina — stvorila je današnju nagodbu, — a s njom je kao i s ostalimi zakonima: Dosta je, da su na papiru. Ta nam nagodba šalje danas 40 magjaronskih zastupnika mameľuka na zajednički sabor, koji 40 protiv 400 magj. zastupnika moraju raditi ono, što im Magjari, koji ih drže, nalažu. Medju tim „hrv.“ zastupnicima glavnu rieč vodi neki Gjurmović, za koga je pred sudom dokazano, da je napisao.... paškvil protiv hrv. naroda (U „Mitrovitzer Zeitung“. Op.). — Vodja im je grof Hedervary, dostojan učenik svojih učitelja i štićenika Magjara. Ovaki nas ljudi zastupaju i sada na toj sramotnoj izložbi, za koju je Hrvatska morala dosada dati preko 300.000 forinti, a za koju će, — pošto je ta „kulturna“ slava magj. naroda, proglašena za zajedničku, — morati prinositi razmjerni dio, i tako pomoći osujetiti — krach! Protestujemo kao Slaveni, dok vidimo, da su Magjari zaprekom razvitku slavenskih naroda i opće Slavenstvu, utisnuvši se kao klin medju sjeverne i južne Slavene. Protestujemo, jer vidimo, kako ljuto trpe Slovaki, onaj narod, komu ste i vi Česi, a i mi Hrvati dužni velike svoje ljude. U redovima hrv. boraca za preporoda vidimo slovačkog sina, dra. Bogoslava Šuleka, koji je zlatnim svojim perom ispunio mnoge prazne i puste još onda stranice hrv. literature. — Prosvjedujemo kao ljudi, jer stojimo na načelu, da nijedan narod ne smije tlačiti drugoga, a jer se na kršenju toga načela, kao i načela pravednosti i morala, upravo temelji milenij, izjavljujemo, da smo najodlučnije protiv milenija, i da oduševljeno primamo predloženu resoluciju.

Jedan od sazivača skupštine izjavio je, da pražki Srbi, saznavši slučajno vrlo kasno za sastanak, njesu odredili govornika, ali izjavljuju, da se svom odrešitošću pridružuju protestu ostalih. (Odobranje). —1.

Knjige „Matice Hrvatske“ za I. 1895.

Ruska književnost u osamnaestom stoljeću. Napisao V. Jagić. Slike iz svjetske književnosti. Svezak III. 8°. Ciena 1 for. 50 nvč. Str. 284. Med letošnjimi knjigami „M. H.“ gotovo vsakega Slovana, sešeno Hrvata, ta knjiga razveseli, ker nam podaje kratak pregled naših severnih bratov Slovanov na slovstvenem polju prošlega

stoletja. Stari „Matičin“ pisatelj in nekdanji njen tajnik, današnji odlični profesor Dunajskega vseučilišča dr. V. Jagić nam v kratkih potezih s svojim spretnim peresom slika „osamnaesti vek ruske književnosti“, oni vek, kateri je rodil tako sijajna imena 19. stoletja v ruski knjiži. Celo delo je razdeljeno v 4 dobe. — V „dopetrovskem vremenu“ (1–36) nas pisatelj seznaja z različnimi vzori pred Petrom Velikim. Na slovstvo, umetnost in gibanje narodovo je v tej dobi zelo vplival krščansko-bizantinski svet. Najbolj je cvetla cerkvena tradicija. Pred Petrom Vel. so se cerkveno-liturgične in druge knjige tiskale več ali manj na zapadu s popačeno cirilico. Peter Veliki, potovavši po raznih državah, seznanil se je z modernim slovstvom tedanjega časa ter želel to vvesti tudi pri svojem narodu; kajti do druge polovine 17. stoletja je na rusko izobraženje jako vplivala nemška in poljsko-latinska literatura; celo na carskem dvoru v Moskvi so se vvedli poljski običaji in poljščina kot občevelni jezik, tako za carja Fedora Aleksijeviča. V tem ko na carjevem dvoru ruski jezik ni imel veljave, spisal je Ludolf (1696) prvo rusko slovnico. Mnogo knjig se je v tej dobi prevedlo s poljskega ali latinskega na ruski (cerkvenoruski) jezik, n. pr. Tomaž Kempis, Ezopove basni, Speculum magnum i druge. L. 1672 igrala se je prva igra v Moskovskem gledališču pod Van Staden. Pod vladjo carja Aleksija Mihajloviča nastal je v ruski cerkvi razdor. Patrijarh Nikon je zahteval pregledati vse cerkvene knjige in očistiti jih vseh napak ter popraviti pisane knjige po grškem izvirniku, kateremu je tudi pritrdil cerkveni zbor l. 1654; Arsenija Suhanova je poslal patrijarh na Sveto Goro; isti je prinesel seboj do 500 rokopisov, po katerih naj bi se popravljale in primerjale. Ali s to reformo niso bili vsi zadovoljni ter so se držali svojega starega običaja, imenujoči se staroverci (kateri so še danes) z geslom: „za pravdo prave, stare vere pravoslavne“ (15); njim na čelu je bil protopop (dekan) Avakum, kateri je bil radi tega prosledovan ter je tudi sam spisal svoj životopis, in k koncu je bil k smrti obsojen na grmado, končavši tam življenje s tremi svojimi prijatelji dne 1. aprila 1681. in zapustivši črez 30 pisem in beril, katera je dal Subbotin natisniti v zborniku „Materijal dlja istoriji razkola“. Večiuoma so „Čelobitnje“ t. j. prošnje in poslanice do carjev različnega obsega. Po njegovi smrti so njegovi pristaši še nadaljevali razkol, tako da so celo opasni postali, ko so strelci, neka vrsta dvorskih pretorijancev, sprejeli nazore Avakumove. Imeli so za svoje nazore spretno zagovornike, kakor bojarina Ivana Andrejiča Hovanskega, Pavla in Sava, kateri so dobro izvršili svojo vlogo. — Petrovska doba (37–97) je za rusko vedo velikega pomena, ravno v tej dobi bilo je sejano dobro seme, katero je vzrastlo do velikega in košatega drevesa, bila pa je tudi skrajna potreba, da se ruski narod vzdrami iz dolgega spanja. Peter Veliki, hoteti svoj narod osrečiti v vseh strokah, pozval je učenjake (Leibnitz, Lefort, Gordon) in umetnike v svojo državo; ti so jako vplivali na razvoj ruskega naroda, na to je poslal mnogo nadarjenih mladeničev v inozemstvo izobraževati se v različnih vedah. Z jedno besedo Peter V. je bil „od glave do pete“ pravi pravcati reprezentant velikoruskega naroda. Videvši veliko potrebo dobrih knjig za svoj narod, dal je na ruski jezik prevesti v različnih jezikih spisane knjige vsake vrste (modroslovne, pravoslovne, zgodovinske i dr.), katere prevode so preskrbeli različni pisatelji. Za njega vladanja zasnovale so se poučne in humoristične novine, tako l. 1703 „Russkija Vedomosti“, katere izhajajo še sedaj — najstareji slovanski časnik.

Priporočali so se najbolj prevodi, pisani z razumljivim narodnim jezikom, ne pa s cerkvenoslovenskimi izrazi. Tudi cerkvena literatura se je v tem času začela razvijati; izdal se je prvi katekizem za mladež po načelih za slovensko-srbsko mladež, kateri je priredil Teofan Prokopovič (42) pod imenom „Pervoe učenje“. Njemu se ima ruski narod zahvaliti, da so se po njegovem prizadevanju zasnovale akademije, vseučilišča in gimnazije, sestavljene po njegovih mislih; osnovali ste se pa tudi dve stranki, konservativna mnogobrojna ter liberalna malobrojna. Petra Vel. desna roka v duhovnih stvareh pa je bil Malorus Teofan Prokopovič (1681–1736), profesor teologije in rektor duhovne Kijevske akademije. V drami: „Vladimir slavyanorusskih stran knjaz i povelitelj od neverija tmy v svet evangelijskij privedenyj duhom svjatim“, pisani leto 1705 govori o pesmotvorstvu. V komadu poslužil se je originalnih tipov svojega časa, imenuje: žerivol, kurojad, pijar, s katerimi je osmešil munihe, skrbveše tedaj samo za svoj trebuh. V oceni njegovih del sledimo Gnjediču: to je človek z idejami, koje nadkriljujejo običajni krog mislij onodobnih ljudij, v njem je smelosti, da izreče otvoreno, kar so si drugi še na uho šepetali. Postavši škof, spisal je na carjevo prošnjo „duhovni reglemanat“, t. j. osnovna načela novega, sinodalnega ustrojstva ruske cerkve, potem ko je bil patrijarhat odpravljen, v katerim se odseva duh Petra Velikega.

(Dalje pride.)

Naši knjižni grehi.

Posvečuje se g. Lamurskemu.

XV.

Davši nekoliko vodil, kako se „poznata“ dovršni in nedovršni glagol od „en druga“, prišel je naš slovnicař k sledečemu zaključanju: „Sicer uči glagole dovršnike in nedovršnike ločiti le navada in jezik, ki je mojster pravilom“. No kje pridobiti to navado, ko imamo popolnem druge, namreč ne ločiti oba ta „trpeža“; kako nas more učiti jezik, ki je popolnem spriden v „novej knjiži“, z nemnogimi izjemami? Učimo pa se jezika po knjigah, kajti ne vsakdo ima priliko slušati prostorečija, ne vsa prostorečija so pravilna v vsem, in ne vsakdo ima dar opazovanja in kritičnega odnošenja v tej zadevi.

Ali si je prof. Šuman pridobil „navado“ ločiti ali, kakor on govori, „poznati“ dovršnike in nedovršnike „od en druga“?

Odpirajmo njega slovnico, kamor ravno roka poseže. N. pr. str. 303, §. 222: „... in se imenujejo vzročni, ker vzročijo dejanje“. Str. 264, §. 140: „Prislov pomeni izvorno ono, kar se glagolu pristavlja“. Str. 260: „Skladnja uči, kako se besede skladajo, oziroma kaj besede in besedne oblike pomenijo v skladu“. Str. 183: „tič se oskuti, kadar mlade zapusti“. Str. 166: „Deblo se izlušči, če se besedi odvzamejo pregibne končnice“. Str. 137, §. 59: „... osnovni samoglasnik je o in se po glasniku j omehča“. Str. 355, §. 333: „Včasih se glagol izpusti, kder se v mislih lahko dostavi, n. pr. ide k pastirum“ (sic!!).

Število teh primerov znatno pomnožiti bi ne bilo težko, in vendar, glede glagola, slovnico prof. Šumana čita človek z veseljem, in nekatera mešana trpežev glagola jej seveda ne odjemajo ogromne cene, katero ima.

XVI.

Vse glagole je Miklošič razdelil na šest vrst. Ob času, ko sem se učil v ljubljanskej gimnaziji jaz, učili so v razredih, kjer sem bil jaz, slovenščino sledeči moji učitelji, katerih se spominjam vselej z največjo hvaležnostjo: I. Vavrů, Toma Zupan, I. Šolar in I. Marn. Dobro pomnim, da smo se glagola učili ravno pri Tomi Zupanu; glede „trpežev“ glagola, in kako točnost so zahtevali v njih, pomnim pa najbolj učitelja prof. Vavrů in Šolarja. Toma Zupan nas je učil vrste glagolov, ona dva, uže na začetak, rabo trpežev.

Ker je dendenes slovenski jezik seveda postavljen v srednjih šolah popolno inace, nego je bil pred 26 leti, to mislim, da vrste glagolov vsak prvošolec uže zna kakor svojih pet prstov.

Pogledimo teh 6 vrst vsako posebe in potrudimo se na popolno mehaničen način določiti trpez glagolov vsake vrste posebe. Ako si kdo torej ni šče mogel pridobiti „navade“ ali, ako ga „jezik“ ni šče naučil, razločevati trpeže, vzame prosto glagol in mu določi vrsto, tam pa vidi, kakega trpeža je nejasni mu glagol.

I. vrsta (bez spona). Vsi glagoli te vrste so nedovršni. Izjemajo se glagoli: sesti, pasti, leči, dati, stati (stanem, a ne stati, stojim, ki je drug), ki so dovršni.

Sprejevši predstavko, glagoli I vrste postajajo dovršni: zaplesti, usesti se, zadeti, oddati, prenesti, odviti, pobriti, zmeti dožeti i. t. d.

II. vrsta (spona — nu — ali no, ni). Glagoli te vrste so hipni (momentanea). Izjeme: glagoli II. vrste, ki označajo prehod iz jednega stanja v drugo, so nedovršni, n. pr. venuti, mrznuti, sehnuti; no ako ti sprejemajo predstavko, postajajo dovršni: zavenuti, zamrznuti.

III. vrsta (spona-ě-). Glagoli te vrste so nedovršni: umeti, goreti, tolsteti, siveti, bežati, držati, ječati, kričati. Predstavka dela jih dovršne: razumeti, zgoreti, potolsteti, podržati, zakričati.

IV. vrsta (spona-i-). Glagoli te vrste so nedovršni: dariti, grešiti, hvaliti. Predstavka dela, da so dovršni: podariti, zgrešiti, zahvaliti se.

V. vrsta. Te vrste glagoli so a) od korenov ali imen, b) od glagolov. Prvi, t. j. od korenov ali imen, so nedovršni, n. pr. delati (delo), udivljati se (divo), stradati, brati, slati.

Glagoli od glagolov so mnogokratni (iterativa): znati, jedati. Ako prvi, to je odimski ali odkorenski glagoli, sprejemajo predstavko, postajajo dovršni: poslati, odbrati, predelati.

Drugi pa, odglagolni, s predstavko postajajo nedovršni: pošiljati, poznati, ujedati se.

VI. vrsta (spona — ova-, eva-). Odimski glagoli te vrste so nedovršni: radovati, poslovati; s predstavko postajajo dovršni: obradovati se, prenočevati.

Odglagolni glagoli te vrste so mnogokratni (opetovalni): krščevati, razsvečevati, zapovedovati, pohajkovati.

Opazka. Glagol pozablje-vati, ki ga ima prof. Šuman v spisku glagolov VI. vrste, napominja mi živo pokojnega Šolarja, ki je vselej, kadar smo si izmišljevali glag. pozabljevati, oskrbljevati i. dr. govoril: „k čemu to bljevanje?“ Od „biti“ imamo „bivati“, torej: pozabivati; saj ne govori živ krst pridobljevati, nego pridobivati.

Popolnem nepotrebnosti so glagoli, navedeni ravno tam: zapuščevati, postopljevati i. t. d. Mi govorimo: Vsako jesen nas lastovce zapuščajo, ne pa: „zapuščujejo“; on vselej tako postopa, ne pa: „postopluje“. Pri V. vrsti je uže rečeno, da odglagolni glagoli V. vrste so opetovalni; k čemu torej izmišljati si nove, neokretne, nerabljive in nepotrebne oblike? Tako je v V. vrsto treba prenesti glagole (str. 192 b) 1, 2, 3): zgrbljati, nakajati (prekajati), krščati, spremljati, rešati, posvečati, oznanjati, ugašati, objedati, ozirati se, ne pa: nakadjevati (!), krščevati, reševati, oznanjevati, ugasovati, ozzerovati se (sic!) itd. Kdo govori: on se vedno „ozzeruje“? vsakdo poreče: on se vedno ozira! to je jedino pravilo.

Po tem, kar je tu rečeno o vsakej iz 6 vrst posebe, vsakdo lahko najde trpez glagola, ako seveda more razločati vrste.

P a b e r k i.

III.

Celjska „Domovina“ prinaša med drugim i koledar. Ne vem, ali ga je treba ali ne, a prepričana sem, da bi dobil omenjeni koledar pač vse drug pomen, in urednik „Domovine“ storil bi tudi mnogokateri zavedni Slovenki veliko uslugo, ravna se po zlatem, baš v „Domovini“ toliko priporočanemu geslu „Svoji k svojim“! Ali res naj iščejo Slovenci svoje „patrone“ vedno... v tujcih?

Mohorski koledar sicer priobčuje imena v slovenskeje lapini — jedro je tuje — a še tisto poslovenjeno obliko vtika... v oklepaje. O „Pratiki“ velja ravno isto, samo da ne rabi oklepajev, kar jej i ne kaže radi prostora. Ni se torej čuditi prostemu narodu, da neverojetno poprašuje, je li res to „pravi“ svetnik, in ali Bog zna, je li ta svetnica v nebesih, ako čuje pravo slovansko ime.

Koledar v „Domovini“ priobčeval naj bi torej slovanska imena, da bi prodirala na ta način med širje sloje. Krži čuvaj, sicer nisem prav nič zoper tuje svetnike, kajti „oni so že na pravici, mi pa še na krivici“, dejal bi naš kmet, a „Svoji k svojim“!

Nadalje spominjam v narodovem in njenem interesu „Domovino“ še na drugo napako, da namreč preveč zanemara Slovenske gorice, kjer bi dobila mnogo novih naročnikov, da bi starim ne trebalo pritoževati se, češ, „Domovina“ je preveč „celjska“... „Glas narodov — glas božji“.

— o b a.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Kranjsko. Občinski svet mesta Ljubljane je imel dne 20. t. m. javno sejo, v kateri je novoizvoljeni župan g. Hribar poročal o vspehih deputacije obč. sveta, poslane na Dunaj. Deputacija je izposlovala uže zadnjič omenjeno 3% državno posojilo, vračljivo v večletnih obrokih. Poklonila se je tudi justičnemu ministru, ki je ugodil nje prošnjam glede justične palače. V trg. ministerstvu je posredovala radi telefonične zveze z Dunajem in dobila zagotovilo, da se ista izvrši gotovo, če ne čez Gradec, pa čez Trst. Izposlovala je tudi obljubo, da se vvede v novem poštnem poslopu v Ljubljani električna razvitljava, in državno podporo za razstavo motorjev, služečih mali obrti. Kakor je dalje obečal min. predsednik, obišče še letos Ljubljano. Na predlog dr. Krisperja izrekla se je deputaciji soglasno zahvala.

Istra. Izredi lahonske svojati napram hrv. poslancem so, kakor znano, napotile i vlado, da je jela premišljevat, ali bi ne kazalo premestiti istrski dež. zbor iz Poreča v Pulj. Italijanski zastopniki so imeli sejo, da se posvetujejo o stališču, katero naj zavzamejo gledé te namere. Vsi zastopniki so iz nacionalnih in ekonomičnih razlogov sklenili vporabiti vsa sredstva, da vlada odneha od napominjanega premeščenja. Kako so se te sirote Italijani ustrašili! In celó iz narodnostnih ozirov!

Goriško. „Soča“ je priobčila več člankov iz peresa svečeniškega, v katerih se pretresajo različna politiška vprašanja, med temi tudi gledé narodne enakopravnosti v pisarni goriške nadškofije in politič. nazorih Ljubljanskega kneza in škofa dr. Missie. Zadeti so bili mnogi v obližju goriškega nadškofa in dr. Missia. Vsi so torej imeli obilo snovij, da bi izrekel svojo tudi nadškof dr. Zorn. Zares je izdal obsežno okrožnico na duhovščino: to je prevedel „Slovenec“, „Slov. Narod“ jo je pa v odstavih posnel in kritikoval. Odstavek gledé na „Sočo“ pravi: „Tudi še v naših dneh ne nehajo nekateri časopisi delovati cerkvi v pogubo tako, kot smo v omenjenem pismu (iz l. 1887) izjavili, od dne do dne so predrznejši. Najbolj me pa boli, da take časopise neredko dejanski in z denarjem podpirajo duhovniki, ne meneč se za naš, dasi zelo važni opomin. V našem mestu (Gorici) izhajata dva taka časopisa, jeden v laščini, drugi v slovenščini... Naj britkeje me je pa užalilo, da se imenovani časopis drzne mene stavljati v protislovje s prevzvišenim ljubljanskim knezom in škofom, kot bi jaz soglašal z liberalne stranke trditvami, obsojal njegove apostolske libere in čudovito modrost v delovanju, vlasti pa da ne bi soglašal ž njim glede na politična vprašanja... Jaz sem s prevzvišenim ljubljanskim škofom popolnoma jedne misli in tudi glede na cerkveno-politične zadeve ne učim družega evangelija, nego on... Če pa ostanejo v svojih sklepih imenovani časopisi, kar odvrni Bog, in kar upamo, da se ne zgodi, in če se ne spametujejo, potem naj vedo vsi verniki, tudi neduhovniki naše nadškofije, da je vsem prepovedano pod smrtnim grehom podpirati, brati ali obdržavati jih na kakoršen koli način.“

To je izvleček izvlečka omenjene okrožnice. Kar se dostaje ital. irredentovskega lista „Corriere di Gorizia“, izhaja uže 14 let, je v židovskih rokah, se urejuje nasproti residenciji goriškega nadškofa, in je znan kot protiavtstrijski in protiverski list. „Soča“ pa je bila v verskih rečeh vedno pohlevna, naj poštujemo prejšnjo ali sedanjo dobo.

Boje je uže imela s politiko duhovnikov, nikakor pa ne z vero, niti ne s cerkveno politiko, ki je včasih do groze posvetna. Goriški nadškof se ne bavi s politiko, je tudi najbrže čisto nič ne ume, in l. 1887 so ga bili napotili drugi činitelji za skupni pastirski list, ki se omenja v sedanji okrožnici. Navajanje tega „pisma“ v tej okrožnici svedoči, da se zares ne bavi goriški nadškof s politiko, drugače bi se bil zbal, še enkrat navajati skupni pastirski list, ki se je toliko zlorabil proti Jugoslovanom. Tudi so nekaj pripovedovali, da nadškof dr. Zorn se kesa, da je bil podpisal tisto „pismo“, katero je bil sestavil Ljublj. knez in škof dr. Missia v istem duhu, kakor sta bila dobila namigljaj gr. Kalnoky in sedaj pokojni nuncij Galimberti. Kdor se hoče bolje poučiti o tekstu in pomenu pastirskega lista od l. 1887, naj prečita knjižico „Zur Steuer der Wahrheit“ ali pa „Parlamentär-ja“ od l. 1887 in 1888, oziroma tudi „Slov. Svet“ od l. 1888 in dalje. Takrat je bil dr. Missia posrednik za obsodbo jugoslovanskih listov, kakor je ugajalo sosebno vkusu tedaj še mogočnega Bismarcka. Sedaj je, kakor prav trdi „Slov. Nar.“, isti dr. Missia spodbudil goriškega nadškofa, da je izdal omenjeno okrožnico. Malenkosti in „Slovenčeve“ denunciacije so bile povod tedanjemu listu, malenkosti, a vendar važne za slovenski narod, so povzročile sedanjo obsodbo „Soče“. „če se ne spameti“. „Corriere di Gorizia“ se gotovo ne poboljša; v „Soči“ pa dotični člankar pozivlja, naj mu dokažejo krivice ali napake in zmote, če jih je napravil. Stvar po takem še ni pri koncu, in bode umestno, povrniti se k njej tudi v našem listu.

Denarni zavodi. „Istrska posojilnica v Pulju, registrovana zadruga z omejenim poroštvom“, razposlala je poročilo in računski sklep za V. upravno leto 1895. V tem letu jela je poslovati prva podružnica v Pazinu in sicer z dnem 1. julija 1895. Koncem leta 1895 je znašalo skupno število vseh zadrušnikov 715, za 118 več nego l. 1894. Pristopilo je med letom zadruzi v Pulju 74 zadrušnikov, izstopilo 12; podružnici v Pazinu je pristopilo 58, izstopila sta 2 zadrušnika. Vseh zadrušnih vlog je bilo 1895. l. 814; l. 1894 pa le 673; povečalo se je torej število vlog v Pulju za 72, v Pazinu pa za 69. — Skupnih dohodkov, z blagajniškim preostankom od leta 1894. bilo je 110.626 gld. 42 kr.; stroškov pa 108.478 gld. 62½ kr. Skupni denarni promet z onim Pazinske podružnice in čekovnim znašal je 263.811 gld. 14½ kr., znatno več, nego l. 1894. Hranilnih vlog se je prejelo skupej 54.037 gld. 4 kr., izplačalo pa 26.528 gld. 37 kr. Posodilo se je 1895. l. 63.605 gld., večinoma na selske hipoteke; prejelo vrnitev 40.605 gld. 73½ kr. Obrestuje se po 6%. Čisti dobiček je znašal pri zadruzi v Pulju 851 gld. 41½ kr., pri podružnici v Pazinu pa 66 gld. Ves dobiček 917 gld. 41½ kr. pripade rezervnemu fondu, ki se sme porabiti le za pokritje eventualnih izgub. Rezervni fond je doslej znašal 2.393 gld. 72 kr., in je v državnih obligacijah avstrijske rente naložen v „Mestnej hranilnici Ljubljanskej“. Ker je postalo poslovanje Istrske posojilnice obširno, najelo je vodstvo poslovodjo g. Štefana Gjivića. Načelnik zadruge je g. dr. Matko Laginja, njegov nam. g. dr. Ivan Zuccon. V nadzornem odboru so Jan Dejak, kapetan c. i. k. mornarice in drugi, v društvenem sodišču pa dr. Trinajstić Mate, odv. v Buzetu, in drugi.

Tržaška posojilnica in hranilnica je imela dne 10. maja t. l. svoj IV. redni občni zbor. Ta je določil iz čistega dobička po 5% dividende, ostali prebitek pa da pripade ves rezervnemu zakladu. Rezervni zaklad je znašal kon-

cem 1895. l. 875-98 gld. V letu 1895 se je pomnožil na 1862-89 gld. S pridejanim prebitkom letošnjega čistega dobička l. 1895 pa znaša isti začetkom l. 1896 3337-86 gld. Pri volitvah bil je izvoljen predsednikom g. Abram, odborniki pa gg. Mankoč, Šabec, dr. Pretner dr. Gregorin, dr. Rybař, Žitko, Kalister.

Banka „Slavija“ je imela dne 12. t. m. svoj občni zbor. „Slavija“ je štela v požarnem oddelku 256.823 — členov, ki so imeli zavarovanega kapitala 284 milij. gld. Fondi znašajo skupej 6.815.229 gld. Zavarovalne premije se je vplačalo 2.116.833 gld. O ugodnem stanju te velike banke priča dejstvo, da znaša nje rezervni fond za požarna zavarovanja 108% vseh letnih premij. Pokojninski fond uradnikov znaša čez 300.000 gld. in oni zastopnikov 156.000 gld. V 27 letih svojega delovanja je „Slavija“ plačala za različne škode 12.219.511 gld. Banka „Slavija“ se je ustanovila l. 1869 z neznatno vsoto 3000 gld., danes pa zavzema po velikosti fondov drugo mesto med 33 avstro-ogerskimi vzajemnimi zavarovalnicami.

b) ostali slovanski svet.

† **Nadvojvoda Karol Ludovik**, po smrti cesarja Maksima drugi brat našega cesarja, je po kratkem bolehanju umrl dne 19. maja v 63. letu življenja. Po smrti prestolonaslednika Rudolfa bil je pravno on njegov naslednik; na to mesto kot prestolonaslednik stopi sedaj najstariši sin Karola Ludovika, nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este. Ta uže dalje časa ni prav zdrav in je pozimi prebival v ugodnem egiptskem podnebj. Na njegovo željo šli so bili roditelji obiskat ga v Egipt in so si ob tej priliki ogledali tudi Palestino. Karol Ludovik se je varoval in ni pil ondotne vode, samo enkrat jo je ob Mrtvem morju pokušal, a mu ni storila dobro; vsled tega se mu je pokvaril želodec, in to je najbrže glavni vzrok, da ni ozdravel več, dasi je bil krepkega zdravja. Še jeseni je bil na češki narodopisni razstavi, ter se je videlo, da je trden tudi na zdravju. Dne 22. t. m. so ga spravili k večnemu počitku, in sicer v Dunajski kapucinski cerkvi, kamor shranjajo uže dolgo trupla členov cesarske hiše. Pogreba se je udeležil malone ves dom cesarski poleg zastopnikov različnih dinastij in držav.

Pokojni nadvojvoda se je pripravljajl za politiško upravo, v ta namen je bil prišel najprej v Galicijo, potem pa je bil 5 let namestnik na Tirolskem. A politika se izpreminja, in po odstopu od tega namestništva je vsaj formalno odrekel se politiki ter posvetil se pospeševanju znanostij, umetnostij, obrti in v obče različnih kulturnih zadač. Najbolj znan je tudi širšim krogom kot pokrovitelj raznoterih največjih, velikih in malih razstav, in si je radi tega v šali sam pridell priimek „razstavnega nadvojvode“. Ob teh razstavah je imel največje potrpljenje, je odobral, kar je bilo znamenitega in res dobrega ter je povsod pošteval razmere in ugodno in tudi milo sodil. Takó se je povsod prikupil bogatim in nižim slojem. Storil je v tem poslu mnogo dobrega in si je utrdil lep spomin; množicam je ugajalo sosebno tudi njegovo skromno, preprosto-plemenito vedenje, ker ni dal spoznati ali čutiti pomena svoje visoke osebnosti.

Bil pa je tudi posrednik našega dvora pri drugih dinastijah, in kedar je bila zapletena kaka stvar, tedaj so vselej njega poslali, in njemu se je posrečilo mnogo rešitev ugodno, za kar diplomacija ni bila dovolj močna. Videli so ga radi sosebno na ruskem dvoru, in tu je sosebno enkrat ugledil pot k prijaznim odnošajem, dasi so potem sledile zopet izpremembe v stopinjah prijaznosti. Cesar je

s smrtjo tega brata v resnici izgubil spretnega pomočnika. Ob smrti nadvojvode Karola Ludovika so tekale solze cesarju in najmlajšemu še živemu bratu Ludoviku Viktorju. Sožalje pa izražajo avstro-ogerski narodi v skupnosti in se laskavo spominjajo postopanja in del plemenitega princa.

O prestolonasledstvu v naši monarhiji so se začeli povodom smrti nadvojvode Karola Ludovika razgovarjati listi madjarski in velikonemški. „Politik“ je nato pripomnila, da tak razgovor doslej ni akuten, ko je naš cesar trdnega zdravja in bode vladal še mnogo let; razgovor je pa vendar državopolitiškega pomena. Po smrti nadvojvode Karola Ludovika je pravi prestolonaslednik njegov najstari sin Fran Ferdinand d'Este; ko bi se odrekel ta, prišel bi na vrsto drugi sin pokojnikov, nadvojvoda Oton, za tem pa tretji sin, nadvojvoda Karol Ferdinand. Tak je red prestolonasledstva, določeni v Pragmatiški sankciji od l. 1713. Sprožili so jo bili hrvatsko-slavonski stanov, videtvši, da je bil Karol VI. tedaj bez otrok, in je imel Leopold I. še 3 hčere in Josip I. 2 hčeri. Bali so se turške aneksije svojih dežel, v slučaju, da bi izumrl možiki rod Habsburžanov. Zato so oni prvi potrdili Pragmatiško sankcijo, veljavno tudi za ženske naslednike, in sicer že l. 1712. Leta 1713 je cesar Karol VI. sam zasnoval Pragm. sankcijo, katera pa ni jednotna. Pozneje sta sprejela to sankcijo češki in potem ogerski dež. zbor. Važni poznejši akti omenjajo to sankcijo, le leta 1867 so pozabili omeniti jo. Tu, pristavlja „Pol.“, bode treba nedostatek popraviti, toda za sedaj ni sile zato.

Državni zbor. Razpravljali so nadalje zakon o preosnovi davkov. Pri členu 13. vnela se je daljša debata. Isti se ozira na osebni dohodninski davek. Doslej so imeli po § 22. dež. reda dež. zbori pravo nalagati k neposrednim davkom doklade po največ 10%, ravno tako občine v lastnem delokrogu do 15% in več.

Ker pa vlada dobro ve, da totranski dež. zbori se bez kompenciacije ne odrečejo še v dež. redu utemeljenim pravom, postavlja istim v ravno istem členu alternativo, ali naj se vsaj do konca prvega dež. zbornega zasedanja po polnomočju davčne reforme odreko vsem nakladam glede osebnega dohodninskega davka, potem se odkazejo prebitki osebnega dohodninskega davka in se dotičnim deželam tudi pri zemljiškem in hišnem davku dovolé popusti, ali pa naj ostanejo pri svojih pravicah, v tem slučaju pa se morajo odreči imenovanim ugodnostim. Proti temu členu so bili zlasti posl. David Abrahamowicz. Mladočeh dr. Kaizl je vstal s samostojnim predlogom, da naj bode sklep dež. zborov, odreči se vsem nakladam na dohod. davek, obvezen le do l. 1909; predlagal je tudi dalje, da bodi od dotičnega ukrepa dež. zbora zavisno le to, ali se naj odkazejo prebitki dohod. davka dež. financijam ali ne, v tem ko naj bi se za zemljiški in hišni davek tudi vnaprej dovoljevali popusti ne gledé na to, ali se je dotični dež. zbor izrekel za ali zoper oproščenje osebnega dohod. davka od vseh v kompetencijo istega spadajočih naklad.

Manjšina drž. zbora zahtevala je dalje odpis glavne vsote zemljiškega davka za dva in pol milijona, temu pa je nasprotoval finančni minister, ki je pripravljen, dovoliti le znižanje za poldrugi milijon. Princ Friderik Schwarzenberg ga je zato tudo napadel, češ, le znatnim znižanjem glavne vsote zemljiškega davka — ki je pa v svojem principu krivičen — se dá odpomoči od dne do dne bolj propadajočemu kmetijstvu. Čudi se finančnemu ministru, ki je govoril radi jednega samega milijona že o deficitu,

v tem ko je ob svojem nastopu v najlepšem svitu risal avstrijsko finančno položeno in se hvalil s znatnimi preostanki.

V delegacije so izbrani med Čehi: Janda, Kramář, Slama, Žáček; za Dalmacijo Bulat, za Galicijo razen 1 samo Poljaki, za Niževavstrijsko antisemiti Richter, Dötzt in Gessmann; za Štirsko noben Slovenec; za Koroško Steinwender, za Bukovino Romunec Lupul; za Sileško noben Slovan; za Kranjsko Klun; za Istro Rizzi in namestnik Biankini; za Goriško Gregorčič, za Tržaško Luzzatto. — Izmed 40 delegatov zbornice poslancev pripada jih 9 nemški levici, po 6 Hohenw. in poljskemu klubu, 5 Mladočehom, 4 nemškim nacionalcem, po 2 Coroninijevemu in hrv.-slovenskemu klubu, 1 klubu kat. ljudske stranke in 1 Malorusom. K divjakom pripadata 2 antisemita, 1 južni Tirolec in 1 Predarelberžan. Gospodska zbornica je izbrala 8 levičarjev, 6 členov iz desnice in 6 iz srednje stranke. Za kak opozicijski predlog dobi se po največ 15 glasov, med temi 5 mladočeških, 4 nemški-nacionalni in 2 hrvatsko-slovenska, 2 antisemitska, potem 1 člen ljudske stranke in pa 1 Predarelberžan. A tudi med temi 15 glasovi niso gotovi vsi.

Uže dalje časa se je bil raznesel glas, da vlada namerja zasnovati okrožno sodišče v Trutnovu, in starešinstvo v Trutnovu se je uže udalo, da sezida sodiščno poslopje s 1/2 mil. gld. proti temu, da vlada povrne ta znesek z obrestimi vred. Zajedno se raznašali vest, da to sodišče bode nemško, in se tako vsaj po sodiščih nemško ozemlje oddeli od češkega kraljestva. Nato je posl. Pacák s tovariši stavil interpelacijo na skupno ministertvo. V imenu tega pa je odgovoril pravosodni minister gr. Gleibach, da vlada v resnici namerja zasnovati okrožno sodišče v Trutnovu, in da vlada predloži načrt o skupni organizaciji češkega kraljestva, katera bode obsežala še več drugih sodiščnih dvorov in okr. sodišč, dež. zboru, da ta izrazi svoje mnenje. — Istega načela se hoče držati vlada tudi gledé na druge dež. zbore. Iz tega je razvidno, da niso pokopane Dunajske punktacije, in da Nemci češkega kraljestva polagoma dosežejo svoje ločeno ozemlje, ne da bi Čehi ali drugi Slovani dobili zato primerno odškodnino v analognem ločenju ozemelj po merah kompaktnega slovanskega naseljenja. Ali izmodri ta vladna izjava mladočeško oportunističsko večino?

Dne 28. maja bode gospodska zbornica ob 2. čitanju razpravljala volilno reformo. Poročilo komisije te reforme dokazuje potrebo take preosnove, kaže, da se komisija zлага s sklepi zbornice poslancev, in da torej odobruje tudi izpremembo, da dobé volilno pravo tudi hlapci in različni služabniki, ter da bi se glasovalo pismeno, t. je po pisanih glasovnicah. Radi tega se vname najbrže debata, in večina najbrže ugodi želji vlade, ki se je postavila v predlogi in potem po izjavi Badenijevi proti pismenemu glasovanju. Poročilo se završuje s trditvijo, da ta volilna reforma ostane dolgo časa kot zadostna podstava izvrševanju polit. interesov naseljenj.

Nemška združena levica se trese pred svojo bodočnostjo; zato preiščuje, kakó bi si pomagala še v poslednji čas. Misli prirejati konferencije najprej po deželah, potem pa imeti skupno posvetovanje. Vedno se je potegala za državne službe in za vladno krmilo. Gorjé, ko bi bil imenovan na važnem mestu kak Nenemec ali pa tudi Nemec, ki ni prisezal na njen program. Sedaj, ob propadanju, pa se hoče kesati radi take stalne poželjivosti in je pripravljena zavreči celó sposobnost toli povdarjane „državo vzdržujoče stranke“, samó da bi zaslepila tiste,

ki so se primaknili k nemškim nacijonalcem. Da bi oslabila poslednje, hoče iti tudi ona med niže sloje, hoče skrbeti samo za nemštvo, hoče se „povrniti“ k staremu programu. Prof. Süss, jeden glavnih stebrov nemško-liberalne stranke, je kar izstopil iz kluba te stranke ter je hotel dokazati, da stari njen program je v interesu države, češ, da antisemiti so reakcionarni in kot taki nasprotai ki države, kakor se neki razvidi iz konservativnih skupin v Nemčiji. Prof. Süss je židovske krvi, in je njegov argument prav židovski; kedar nič drugega ne pomaga, skušajo Židje ovajati na zgorej in se takó prikupiti kakor pravi patrijoti. To je treba zapomniti si za nadaljnji razvoj postopanja nemške levice. Za Suessom sta na Dunaju stranki odtegnili se še liberalca Wrabetz in Noske, drž. posl. dr. Russ pa je na svojo roko razvijal in potem tudi posebe priobčil svoj program. Ta se naravnost boji slovanskih narodov in strank. Pomenljivo pri vsem je to, da glavno levičarsko glasilo začenja ostro kritikovati postopanje svoje stranke ter jej hoče takó pomagati. No nemški nacijonanci in antisemiti si utrjujejo tla, in poslednji so vsekakor modrejši od nemških nacijonalcov, ko se ti dajajo zavajati od Schönerjancev in povdarjati potrebo liberalizma nasproti „klerikalcem“. Antisemitski program je tudi nemškonnacijonalen, ali tak, da imajo pod njegovo streho prostora vse vrste protižidovskega mišljenja, torej pravega liberalnega in neliberalnega stremljenja. Liechtenstein in Lueger zmagujeta, požidjena levica propada, nacijonalstvo pa samo sebe slabi, kolikor posluša Schönererja. Taka je sedaj med nemškimi strankami.

Dunaj. Dne 19. maja je bil novi Dunajski župan Strobach slovesno nameščen ob prisotnosti niževavstr. namestnika gr. Kielmansegga. Novi župan je na govor poslednjega omenil, da se razume samo po sebi, da se bodo v mestnem sovetu držali strogo zakonov, pri tem pa ščitili občinsko samoupravo. Trudili se bodo, delovati po željah večine prebivalstva. Omenil je glavne točke, ki čakajo izvršenja v občini. — Dne 22. maja sta bila izvoljena pa dr. Lueger in Neumayer I in II županoma Lueger je povdarjal, da novi župan ni le poslušni sluga, temveč samostalen pravi župan, in skrbeli bodo, da se ohrani njegovo dostojanstvo. On bode podpiral na vse strani župana; ponovil je tudi program stranke. — Židovsko glavno glasilo je ob tej priliki posebe opozarjalo vlado, naj čuva nad zakoni. Doslej židovski listi niso hoteli omenjati te točke; da je tudi antisemitska stranka pod zakoni in nadzorstvom vlade, ovedeli so se še le sedaj. Za liberalno gospodstvo v mestnem sovetu so zagovarjali kar najsvobodniše porabljenje zakonov; za antisemite bi radi dosegli, da bi se avtonomija skrčila, kolikor le možno. Saj so hoteli celó, naj bi vladni komisar zdržema ostal načelnik mestne hiše! Za antisemitsko stranko je pričela doba delovanja; zaveda se, da bode imela težko položeno, prvič, ker je židovsko-liberalna stranka napravila mnogo dolgov, drugič ker jej bode ista stranka kot manjšina nagajala ob vsaki priliki, in tretjič, ker nemški nacijonanci barve Schönererjeve niso zadovoljni s stranko Luegerjevega duha. Terorizem od teh 2 strani bode vplival, da se antisemiti ne bodo upali, n. pr. nasproti Dunajskim Čehom kazati se pravični. Tega se Slovani na Dunaju v obče sedaj še ne morejo in ne smejo nadejati; a vsaka gmotna pridobitev bode v poboljšanje tudi slovanskemu naseljenju. To je jedna tolažba, druga politiskega pomena za Slované je pa ta, da z Dunajskim antisemitizmom se vedno bolj oslablja najkvarljiviša in najopasniša židovska liberalna stranka. Nemški nacijonalizem pa ne more Slovanom ško-

dovati nikdar toliko, kolikor židovsko-liberalni macchia-vellizem in kapitalizem.

Namerjali so ob jubileju cesarjem l. 1898 prirediti v Praterski rotundi veliko obrtno razstavo. No vlada osnovalnemu, prek in prek „liberalnemu“ odboru ni obetala posebne podpore. Zato namerjajo to misel opustiti, zlasti ker je letos velika obrtna razstava v Berlinu in tudi Budimpešti, potem ker se veliki obrtniki pripravljajo za svetovno Pariško razstavo l. 1900, za katero odloči tudi naša vlada 3 milijone gld. Na Dunaju zasnujejo l. 1898 morebiti kako manjšo razstavo.

Došla je na Dunaj deputacija 25. ruskega dragonskega nadvojvode Karola Ludovika polka ter 23. maja položila venec na krsto svojega pok. šefa.

Morava. Olomuški „Pozor“ prinaša vest, da dobi Moravska v kratkem času, — kakor se je menda izrazil baron Chlumecky — v treh letih vseučilišče, seveda ne češko, ampak — utrakvistično! Utrakvističnim gimnazijam in ljudskim šolam pridruži naj se torej v najnovejšem času tudi vseučilišče! Utrakvistični značaj univerze naj bode v tem, da bi se po nekatere stolice namestile le z nemškimi, druge pa le s češkimi profesorji. Da dobi vlada zadostno število tudi nemškega jezika zmožnih abiturijentov, vvedel se je, kakor znano, utrakvizem na moravskih srednjih šolah. Moravski Nemci so uže takrat dobro vedeli, zakaj so predlagali, naj se vvede v srednje šole nemški jezik kot obligaten predmet. „Pozor“ se le boji, da bi Čehi ob času ustanovitve vseučilišča ne imeli zadostnega števila privatnih docentov za one discipline, katere naj bi se predavale izključno na češkem jeziku. Zato pristavlja svojemu članku oklic na češke rodoljube, naj ustanové češko vseučiliško društvo, ki naj bi poskrbelo za češke docente in jih tudi vzdrževalo v slučaju potrebe.

Nemci imajo toliko izključno svojih vsenčilišč; nekaj izključno češka univerza Pražka se je morala Nemcem na korist razdeliti na dve vsposedni vseučilišči; da so bili Čehi privolili v to, je bila osnovna napaka, nikakor pa ne zasluga, za kakoršno jo smatrajo Staročehi. Čehi naj gledajo, da se jim ne zgodi krivica takisto na Moravskem. 6 milijonov Čehov bi moglo vendar imeti dvoje vseučilišč, ako so za 8 mil. Nemcev taka učilišča v Innsbrucku, Građu, Pragi, Črnovcih in na Dunaju.

Zaupniki katoliško-politiških društev so 20. t. m. sklenili zasnovati „samostalno katoliško stranko narodno na Moravskem“, in to, kakor trdijo, v pogledu na sedanje pol., narodne in socijalne razmere v Moravi. „Nar. Listy“ so bili uže pripravljeni nato ter trdijo, da stranka se bode v politiki držala Dunaja, obračala se bodo doma proti zares narodnim strankam in k udušenju reformnega gibanja krščansko-socijalnega, katero se začenja javljati med moravskim duhovenstvom. Na Moravi, kakor smo navajali uže večkrat, veje med višim svečeništvom isti duh, kakor v jugoslovanskih deželah, specijalno med Slovenci, in Čehoslovenci imajo svoje Missije, Flappe in Mahniče, kakor Slovenci.

Galicija. Tarnopolski Malorusi so se obrnili na ta-mošnje Poljake z nekaterimi postulati, tičočimi se njih narodnostnega položaja. Zahtevali so, da se napravi na novem poslopiju hranilnice poleg poljskega tudi maloruski napis, dalje, da se imenujejo štiri ceste Tarnopolske po znamenitih maloruskih možeh, in da se vvede v obeh tarnopolskih ljudskih šolah maloruski jezik kot učni predmet. O prvi zahtevi je odbor hranilnice uže odločil — da se Malorusom napis ne dovoli v njih jeziku, o ostalih pa bode sklepal mestni svet Tarnopolski.

Kakor znano, jeli so se Maloruski kmetje v zadnjih letih kar trumoma izseljevali v Brazilijo. Ker pa jih je tam dostikrat zadela še hujša usoda nego doma, odposlal je dež. zbor gališki dva odposlanca dež. odbora v Brazilijo, da se poučita o razmerah tam naseljenih maloruskih kmetov. Metropolit Sembratovič odpošlje tje grško-katoliškega svečenika s tremi drugimi spremljevalci, da zasnujejo tam grško-katoliško župnijo.

Bukovina. Malorusi so v 26. dan maja sezvali shod, ki se ima razgovarjati o položnju bukovinskih Rusov, o svojem stališču gledé nove volilne reforme; o potrebah pravoslavne cerkve, o zasnovi ruskega gimnazija, in o posojilnicah.

Nemški Schulverein je o Binkoštih zboroval v Brnu. Zastopanih je bilo 1135 glasov po 788 zastopnikih. Prisotna sta bila na glavnem zboru Brnski župan dr. vit. Wieser in podžupan Rohrer, načelnik „Severnega moravskega bunda“ Brass in zastopnik Občega nemškega Schulvereina, župnik Gramper iz Draždan. Načelnik dr. Weitlof je rekel, da prisotnost poslednjega je znamenje tistih simpatij in harmonije, ki gospoduje med Nemci Avstrije in Nemškega cesarstva. Poudarjal je, da gmotno je bilo prošlo leto neugodno; dohodkov je bilo 43.000 gld. manj nego l. 1894 in za 8074 gld. manj, nego jih je bil postavil proračun. Vzrok temu je, da mlajši zarod se je odtujil društvu, to pa radi tega, ker prosleduje idealne in nemško-nacionalne cilje, katerim je obče polit. položnje neprijazno. Vendar pa se stvari boljšajo, ker nemški nacionalci pripoznavajo potrebo Schulvereina in so se zavzeli podpirati ga. Treba se je sporazumeti, treba je bolj delati, nego pa gledati na pravila, potem se laže sporazumejo o židovskem vprašanju, jedinem, katero loči liberalce in nacionalce. Blagajnik je ponovil, da so dohodki zaostali in jih je bilo le 231.606 gld. Potrebni pa je 251.600 gld.; zato je treba krčiti razhode, in sicer, kakor so se izrazili, na šolah, katere so bezpotrebne ali pa, ki ne morejo živeti. S tem privarčijo 40.000 gld. Kazal je poročevalec na češko Matico šolsko, ki je imela 250.161 dohodov in 249.161 razhodov, dasi skrbi le za severne dežele, v tem ko deluje Schulverein na severu in jugu. — Namestnik načelnikov dr. Kraus je menil, da Slovani hodijo bezobzirno praktično pot, da njih narodnost napreduje na vsej črti počasno, pa neprestano in zavestna svojega cilja, v tem ko so Nemci razdejani v razporu mladih in starih, mladi si kadé v gledanju starogermanske čednosti, stari pa so mlačni v vseh nacionalnih vprašanjih. Poleg bojev proti Slovanom so še boji proti slovenski duhovščini, in to na Štírskem. Boljše pa je na Kočevskem, katero obseza poleg Kočevskega mesta 170 majnih vasij. — Dr. Blitzfeld je priporočal, da naj Schulverein postopa odločno in, če treba, tudi bezobzirno. — Nemški nacionalci so zahtevali izpremenje § 5 pravil, vsled katere bi mogle podružnice izločevati Žide, a zbor je s 674 glasovi odklonil to zahtevo proti 305 glasom. Vidi pa se, da nemški nacionalci imajo uže veliko moč pri društvu. — V odbor je bil izbran nemški nacionalac H. Brass. — Zbor so pozdravili Ohlumecky, dež. glavar se je opravičil, da je bil zaviran, fml. Succovaty pa s tem, da je nastopil odpust. Brzojavno sta pozdravila društvo tudi Kuenburg v imenu nemške leve in dr. L. Schlesinger v imenu zaupnih mož Češke. — Schulverein dobiva podporo od Židov, ti pa mu jo odtezajo, kolikor bolj se množé členi nemških nacionalcev. Nemci sami pa tu in tam spoznavajo, da društvo je agresivno, in da njih narodnost ni opasna, v tem ko jemlje Schulverein slo-

vansko deco v svoje, med Slovani zasnovane šole. Načelnštvo samo je reklo na občem zboru, da so nekatere društvene šole bezpotrebne, druge pa nimajo moči življenja.

Hrvatska. Hrvati so si zasnovali društvo za polepšanje svojih jezer. Obrnilo je po po pravici svojo pozornost najprej Plitviškim jezerom, katera so biser med evropskimi jezeri, in slavni Trnski daje pravi izraz o krasoti teh jezer. Sedaj zbirajo darove, da sezidajo cerkvico na jezerih. Na Duhovske praznike pa so otvorili svečano in slovesno prirejeno gostilnico, v kateri bode primerna postrežba. Pot je tudi uže dobra „Na Plitvice“; takó se domačini in tuji seznajajo z izrednimi prirodnimi krasotami domovine.

Ogerska. Akademiske Jazi. Ogerska akademija znatnostij in umetnostij je imela dne 17. t. m. v prisotnosti cesarjevi slavnostno sejo, na dnevnem redu katere je bilo tudi predavanje skupnega finančnega ministra in upravitelja Bosne pa Hercegovine, Benamina pl. Kallaya „o ogerskih kraljih iz dobe Arpadov“. Vrle slovaške „Narod. Noviny“ komentujejo omenjeni duševni proizvod osrečevalca Bosne in Hercegovine takó-le: Gospod Kallay je razlagal tuje zgodovinske teoreme, plagijeval historiskokulturne perspektive tujih misliteljev in jih skušal prilagoditi k časom arpadskim, ne gledé na to, da je zgodovina te dobe temna, kakor novembra noč, ko še ni padel sneg, in tudi ne sveti mesec, kar priznava on sam s tem, da razun imen ne navaja nikakih zgodovinsko dokazanih dejstev; ko govori o intencijah oseb in kraljev, vidnih činov katerih ne pozna nikdor, postavlja on impertinentne trditve, kakor bi imel pred seboj velikanski arhiv Geze ali Štefana. On govori o njih takó, kakor bi mu bili isti prepustili svoje dnevnike in zapiske. Sam priznava, da je Arpad mytiška oseba, o katerej se ne vé nič, tem manj še o njegovih delih, a pripisuje mu ustanovitev ogerske države kot največje dejanje po razpadu države Karola Velitega. Glavna njegova naloga je, dokazati, da so uže za Geza in Štefana in za njima vsi Arpadovci sodelovali pri centralizaciji in unifikaciji ogerskih narodov. Rekel je: Arpadovci, počenši od Štefana, imeli so le jeden ideal: madjarizovati ogerske pokrajine. No, kje so sledovi tej arpadske madjarizaciji in centralizaciji? Niti jedno madjarsko slovo ni ohranjeno iz dobe Arpadov, niti jeden dokument. Madjarščina se ne dá dokazati z ničimur drugim, kakor z imeni gor, mest in vrhov. Korona sv. Štefana ima grški in slovenski, cirilski napis; napisi latinski, dvorni uradi, počenši od naddvornika pa do slug so staroslovenski. Arpadovci so imeli Nemke in Slovanke za žene, dokaz, da so si oni k sebi želeli tujcev, kaj li še da bi jih madjarizovali! In madjarska krajevna imena? Vyšegrad, Budin, Beligrad, Nitra?

Naučno ministerstvo je podarilo 100 učiteljem po 50 gld. za „izbornu gorečnost“ v poučevanju na madjarskem jeziku. Take nagrade dobivajo pa le tisti učitelji, ki nemadjarskim otrokom zabijajo v glavo vse predmete na madjarskem jeziku.

Bolgarsko. Došlo je bilo mnogo Srbov v Sofijo, kjer so jih prijazno sprejeli Bolgari. Listi bolgarski so jih pozdravljali, a izrazili željo, da bi se rešilo makedonsko vprašanje tako, da bi postala Makedonija samostalna; takó bi bilo možno trajno prijateljstvo med Srbi in Bolgari, in bi se laže zasnovala balkanska zveza. Bolgari so tudi v cerkvi praznovali koronanje Nikolaja II.

Rusija. V Moskvi so se pričele velike slavnosti povodom carjevega koronanja. Slavlje se je pričelo 21. t. m. s slovesnim prihodom carja in carice v Moskvo. Najprej je sprejel car poslanike in pooblaščenice držav v slovesni

avdijenciji. V ponedeljek 25. t. m. so prenesli carske insignije iz „Oružene Palate“ v prestolno dvorano Kremlijske palače. Dne 26. t. m. vrši se sveto koronanje, kateremu sledi dvorna pojedina v „Granoviti Palati.“ Na večer bode starodavna Moskva razsvetljena. Drugi dan sprejemal bode car čestitke, in bode velik obed za svečeništvo in najvišje dostojanstvenike v „Granoviti Palati.“ V soboto 30. t. m. pa bode velikanska ljudska slavnost na polju „Chodinka“ in ples pri francoskem poslaniku, katerega stroški bodo znašali 1 milijon rubljev. Dne 7. junija zapustita car in carica staro prestolico.

V proslavo slovesnega koronanja carjevega bodo pomiloščeni vsi kaznjenci, obsojeni v Sibirijo. Onim, ki so do smrti obsojeni, bode čas ujetništva skrajšan. Onim, ki so bili obsojeni na izseljenje v Sibirijo, bode dovoljeno, da se naselijo v katerem koli evropskem mestu, samo ne v Petrogradu ali Moskvi. Politiškim zločincem, ki so pobegnili iz Rusije, bode dovoljeno, da se vrnejo v domovino, toda pod uslovjem, da prisežejo carju zvestobo. Poleg tega car ob tej priliki s posebnim manifestom zniža kmetom zemljiški davek; deset let bodo plačevali namreč kmetje le polovino davka, ki so ga doslej dajali s svojega zemljišča.

Lužiški Srbi. Dne 8. apr. je imela Matica Lužiških Srbov občni zbor, katerega se je udeležilo 62 členov v Budišinj. Predsednik can. schol. Jurij Lusčanski je ob 3 pop. otvoril zborovanje. Med umrlimi člani je prelat in kanonik Jak. Buk, ki je duševno in gmotno podpiral narodov napredek ter v oporoki veči del svojega imetja odločil narodnim potrebam. Rad se je imenoval „Lužiškega Srba“, ki je dal tudi za narodni dom 500 marek. — Členi so se pomnožili tudi v prošlo leto. Glavni razgovor se je sukal letos na zboru okolo zidanja „Matičnega doma“. Doneski in darovi vrlo dohajajo, a skupni znesek je še mnogo premajhen. — Matica je imela lani dohodkov 2432 m., izdatkov pa 2316 m.; vse imetje Matice je narastlo na 5049 m. Stari Matičin dom je imel dohodkov 2110 m., izdatkov pa 1317 m. — Novih knjig so Matici podarili 55 komadov; Mat. knjig se je prodalo 7789 od-tisov. Na predlog dr. Muke so se imenovali jednoglasno častnimi člani: kanonik Hermann za izredno podporo Matič. domu, in ker zalaga tudi Mat. časopis, potem učitelj Wjela za marljivost v srbski književnosti in Adam Sapieha, goreči prijatelj Mat. doma. Prof. dr. Muki, ki se vsestranski in neumorno žrtvuje interesom Matice in naroda, je pa zagrmela „slava!“ zborova. — Sklenili so k letu položiti temeljni kamen Mat. domu ter delovati med preprostim narodom, da bi se vnel za ta dom. Jeden člen je priporočil zasnovo več možkih pevskih zborov. Izrekla se je želja, da bi se bolje širili domači spisi med narodom, a tudi ti Srbi nimajo domačega knjigarja. Sprožili so tudi misel, da bi se tiskali listi s slikami, kakoršni so nemški „Bilderbogen“, seveda s srbskimi napisi in teksti.

Prihodnje leto bo jubilejni, slavnostni zbor (50 letnica), in to okolo Posta. Pozdravili so naposled ljubljence Ad. Černega ter zapeli domačo himno „Hišće Serbstvo“. Takó se je završil zbor pri soudeležbi in lepi slogi posvetnih in duhovnih rodoljubov; med duhovniki so pastori in kat. svečeniki, a vsi so složni, vse prešinja le jedna misel: blaginja naroda.

Lužiški Srbi otvorijo za 1 mesec v Draždanih svojo etnografsko razstavo pod protektoratom princeze Matilde, vojvodke saksanske. Ta razstava razkrije, kaj vse je še ohranil narod lužiških Srbov; ti se mnogo bolj drže svojih posebnosti, nego pa n. pr. Slovenci. Naj bi imela ta njih razstava najboljši moralni in gmotni uspeh!

Bismarckov organ o mileniju se izjavlja jako rezko. Pravi, da Madjari dajajo opisovati svoj milenij v bizantinskem dvornem slogu in tako, kakor da bi se bilo središče svetovne zgodovine in srce Evrope iz Pariza vsaj za poletne mesece premaknilo na Donavo. Privoščimo jim to komedijo; ali pomislili naj bi, da 7¼ milijonov Madjarov z Židi vred ne sestavljajo niti polovine (17¼ mil.) prekolitavskega naseljenja, in da njih vpliv v Evropi in pa njih vojaška sila se more uvaževati le v pridruženju avstrijski skupni sili. Madjari, kakor Norvežani, Irci in nekateri drugi v strani živeči narodi, bolehajo na preobilosti nacionalnega čustva, katero jih slepi gledé na njih pravi pomen v evropskem koncertu. Kako malo tehtajo Madjari na etnografski tehnici, razvidno je iz tega, da zunaj njih mej ne razume in se nihče ne uči njih jezika. Na tem ne morejo ničesar izpremeniti vse še toliko ostre jezikovne uredbe, vsa prekrščenja imen krajev, cest in oseb, niti ne nasprotovanje nemškemu vojnemu jeziku. Danes seveda so priredili slavnosten spis na nemškem jeziku, ker bi drugače sosedje ne umeli madjarske pisave o slavnosti. A tudi v tem spisu se kaže blaznost (Grössenwahn) Madjarov, in protivesje je dano le v osebi sedanjega nositelja korone sv. Stepana. Oseba starega monarha je jedina, ki drži skupej dežele mnogojezične, od strank raztrgane ogerske korone. Madjarska država bez naslombe na Avstrijo stoji na slabih nogah in ima učiti se svoj politiški A B C tako, da se potruji, da se vredi in vživi v umetno stavbo dvojne monarhije na manj nepohlevni način, nego doslej. . . Justitia regnorum fundamentum mora veljati tudi med Donavo in Karpatami, in če se zanemari, utegne se prej ali poslej maščevati na zunaj in znotraj. — Takó govore „Hamburg. Nachrichten“, torej glasilo tistega Bismarcka, ki je največ storil, da se je vstvarila „umetna stavba dvojne monarhije“, in kateri je i nadalje pospeševal vzdrževanje duvalizma. No, pa bode takó; kedar Velikonemčija ne bode videla več potrebe duvalizma, delovala bode proti njemu, kakor je delala za njegovo stavljenje. Ironija — za Madjare, ki so Velikonemčiji napravili toliko uslug na škodo Slovanov!

Fzm. Fr. bar. Kuhn, bivši skupni vojni minister od leta 1867 do jan. 1874., je umrl v 80. letu življenja. Pripoznan je kot reorganizator sedanje c. in kr. vojske. L. 1868 je uže priporočal utrjenje Galicije proti Rusiji, rekiši v delegaciji: „Ničesar ne smemo zamuditi, kar se tiče varnosti Galicije in njene vstočne meje; kajti mi smo morebiti uže na predvečerju jako važnih dogodkov, in jaz sem dolžen ob tej priliki poudarjati važnost tega, da se kar možno nagloma sezidajo železnice, katere združijo Oggersko z Galicijo. Posebe še poštevam operacijske črte Pešta—Kašava—Premysl“. . . Tak govor ga je gotovo prikupil Poljakom, Madjarom in vsem tem, ki so nasprotniki Rusije.

Francija se je pripravila za koronanje v Moskvi, kakor da bi se vršilo na Francoskem. Določili so za ta dan praznik; še vojakom se je odločila prostost. Mesta pa so se okrasila s francoskimi in ruskimi zastavami. Predsednik republike je čestital carju in carici z željo, da bi vladala sebi v zadovoljnost in v slavo ruskega naroda.

Nikola Tesla je slaven izsledovalec, katerega Srbi prištevajo svojem. Iznašel je kot elektrotehnik uže mnogo važnega. Sedaj je izvedel električno silo Nijagarskih slapov do Njujorka, kjer ta sila goni stroje. Daljava od onih slapov do Njujorka pa znaša 462 milj.

Kapitan Gulevič, ki je potoval po Galiciji, pripoveduje v vojaškem ruskem listu „Развѣдчикъ“ sledeče: Ko je bil v Levovu, šel je v jedno iz prvih gostilnic. Čakal je, da mu prinese čaj; med

tem pa je ogledaval slike in drugo opravo. Povsod bronza, mehki stoli, lepota čisto poljska. Jedna slika ga je posebno zanimala: Terski kazak, s strašno zverskim licem, drži v rokah otroka in se pripravlja — čuje! pojesti ga živega! Otroček se mu sladko smeje, kakor da mu je posebno prijetno, da ga kazak kmalu začne hrustati! Take slike so za Poljake jako karakteristične. Slavniki so res rojaki pana Kazimira! Dobro bi pač bilo, ko bi ti ultra-kulturni gospodje imeli še slike, kako Angličani dinamitom v zrak puščajo cele stotine Matabelov, ker se ti ne dajo klati in uničevati, kakor kostruni. To bi bilo vsaj — resnično; o tem zna ves svet, o zverstvih kazakov pa samo — Poljaki.

Akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu ima od dne 2. maja naslednji novi odbor: Jože Gorčar, cand. med., predsednik; Makso Pregl, cand. med., podpredsednik; Slavko Krmavinar, stud. iur., tajnik; Matevž Senčar, stud. iur., blagajnik; Vladimir Levec, stud. iur., knjižničar; Pravoslav Pertot, stud. med., gospodar; Davorin Špindler, stud. iur., namestnik.

Hrv. slov. veterinarsko društvo „Tomislav“ na Dunaju ima od dne 15. maja naslednji odbor: predsednik: Engelmann Edmund; podpredsednik: Kunštek Vilko; tajnik: Plechatý Ivan; blagajnik: Aichmayer Ivan; knjižničar: Tepeš Oskar; odb. namestnik: Horák Franjo. Vsi slušatelji zdravništva za živino.

KNJIŽEVNOST.

Poduk v igranju na citrah, sestavi Fran Sil. Koželjski, II. zvezek izšel v zalogi Schwentnerjeve knjižarne v Brežicah ob Savi. Ta zvezek pričinja s tonovimi načini in obsega osem dur, in istotako molovih skal (do starih križcev in be). K posamičnim vajam pridejani so: „Umetni izrazi in okrajšave“. Tekst razklada pouk v jasnem slogu. Cena tej lični knjigi, obsežajoči 50 str. teksta, je 1 gld. 50 kr. Kakor druga izdanja Schwentnerjeva, je tudi to po zunanji obliki in notranji sestavi priporočila vredno.

Prva hrvatska uputa u glasoviranje za djecu i za odrasle samouke. Sastavio Fr. S. Kuhač. I. odio. Str. XIII + 129. Cijena 2 for. 80 uč. U Zagrebu 1896. Nakl. kr. svenčilske knjižare Fr. Suppana. Tisk Ant. Scholz u Zagrebu. O tem važnem najnovšem delu slavnega hrv. glasbenega veščaka in pisatelja izpregovorila o obširnosti; tu pa priporočamo na prvem mestu Hrvatom in Slovincem, naj si omislijo to „uputo“, katerej jednake ni še bilo med Jugoslavo.

„Naši domači obrti“. Gradja za obrtno nazivoslovje. Sa više slika. Napisao Ferdo Hefele. Tiskara Čupak i Dujak u Sisku 1896. 79 str. 8°. C. 70 nvc. Knjiga ima zaglavja: Tkalcija po Lici i Hrvati; narodno suknarstvo i bojadisanje; čobojšijanešto o narodnom kroju i šavu; bosanska kuća itd. Pisatelj je nabiral snovi po hrvatskih in srbskih deželah in se je pokazal uže v drugih spisih veščaka. Tudi Slovincem, sosebno našim dijakom na tehnikah, dobro dojde to delce.

„Balkan“ jedinstvo i bratskoj slogi. Izdao uz sudjelovanje mnogih prijatelja sjedinjenja crkava dr. Aleksander Bresztyevski. Svezak I. Ciena 60 uč., poštom 70 uč. U dva izdanja: latinicom i cirilicom. Pod tem naslovom je začel izhajati v Zagrebu list, ki si je stavil nalogo, delovati na združenje hrv. in srbskega naroda v verskem oziru.

„Slovanský Obzor“. Časopis politický, poučný a zábavný. Redaktor K. Wolf v Olomouci. Prvi letnik je dospel do 32. št. V tej št. se nahaja tudi začetek spisa: „Slovinska literatura v roku 1895“ in opisuje najprej slovensko novinstvo, povsem stvarno in mirno. O „Edinosti“ se nadeja poročevalec, da utegne v kratki dobi postati najrazširjenjši dnevnik slovenski. O „Slovanskem Svetu“ poroča, da po svojem dosedanjem delovanju list ni pridobil toliko razširjenja, kakor ga zasluži, „ker ima povsod mnogo nasprotnikov, sosebno med duhovenstvom, ker ga dolži, da poštev Rusi bolj nego je potreba, in da deluje za razširjenje pravoslavne vere med Slovenci. Ali to je le izmišljeno, ker naši klerikali se ježe nanj najbolj zato, da se vneleže za provedenje jezika cirilometodijskega v naše cerkve. Njegov glavni ideal pa je vzajemnost slovanska, v kateri jedini nahaja naš mali narod svoje rešenje, ko mu v nasprotnem slučaju grozi gotova poguba“. Hvaležni smo g. pisatelju na tem nepristranskem poročilu. Saj take presodbe, razum „Edinosti“, v slovanskih listih nismo še nikdar zasledili. „Slovanský Obzor“ objavlja tudi prevode boljših slovanskih

del in podaje pregled o važnih dogodkih in kulturnih zasnovah slovanskih narodov. Izhaja po 3 krat v mesec ter stoji v leto 6 gld. Naročnina se pošilja v Olomouc.

Дипломатска историја Србије, за vrijeme srpskih ratova za oslobodjenje i nezavisnost 1875—1878. Kijka I, prvi rat napisao Jov. Ristić.

Српска книжевна Задруга je za 1. 1895 izdala 7 knjig, med njimi: Basne Dositiya Obradovića, I sv.; Друга певаница Змаја Јована Јовановића, I sv.; Низ старијих приповедака; Из науке и светлости од Ђорђа М. Станојевића, Itd.

„Наука“. Иллюстрированный журнал для русского народа. Изšel je skupni zvezek za jan., febr. in marcij t. l. in obsega na 192 straneh obilo spisov, člankov in kritičnega, tudi preprostemu narodu umiljivega razgovaranja. Navajamo: Съ новымъ годомъ. — Графъ Фридрихъ Шенборнъ (s sliko). — 40-лѣтний юбилей д-ра Василия Алексѣевича Воляна (s sliko). — 35-лѣтний юбилей Василия Дим. Залозецкаго. — Важное распоряженіе министерства правосудія. — Присоединеніе принца Бориса къ православнои церкви. — Кое-что о „Лемковщинѣ“. — О сѣменахъ и прорастаніи. — Барсукъ. — Хомякъ. — Гуцульскія пѣсни. — Словарь славныхъ людей. — Честный господарь! — Вечина. Itd.

Ta po jeziku prekrasni in po vsebini izborni ruski (maloruski) mesečnik praznuje letos svojo 25 letnico. S ponosom more ozirati se v svojo prošlost, kajti „Наука“ je probujala in pozitivno poučevala razumnike in preproste množice raskega naroda v obče in maloruskega posebe. List se drži dosledno starega pravopisa, in Slovinci, čitaje ga, meni, da Malorasi govoré takó, kakor Slovenci; toliko sorodstva se kaže v jeziku. Slog je v tem mesečniku, bez pretiranja rečeno, prav klasičen; urednik je namreč globok mislec, razreza vse razločno in jasno ter se trudi, kakó bi preprosto in po domače izrazil in razložil najzaresniše snovi in stvari. Urednik g. Daniel Mihajlovič Kozariščuk dejanski žrtvuje vse svoje duševne sile „Nauci“, a zadoščenje ima sedaj v tem, da je ta list razširjen tudi po šolskih zavodih v Rusiji in med avstro-ogerskimi Rusi. To je najlepši dokaz o notranji in jezikovni vrednosti lista. Svečeniki, unijatski in ne-unijatski, so od kraja naročeni na „Nauku“, kmetje si jo pa skupej naročajo ter skupej čitajo. Kmetom ugaja še posebej rubrika, v kateri nastopa možak iz njih srede, pa pripoveduje in pretresa razne predmete takó, da jih mora pridobiti za svoje razloge in misli. Ta rubrika sama po sebi je neprecenljive vrednosti, in mi iskreno želimo, da bi urednik „Nauke“ utrdil si oslabljeno zdravje ter mogel vstrajati pri plemenitem delu še dolgo vrsto let.

Византийскій Временикъ. Томъ II. Вып. I. Med drugim obsega: Къ исторіи Боспора Киммерійскаго въ концѣ VI. вѣка. Ю. Кулаковскаго. — Подложная дарственная грамота Константина Великаго папѣ Сильвестру въ полномъ греческомъ и славянскомъ переводѣ. А. Павлова. — Критика. О. Успенскій, Очерки по исторіи византийскаго образованности. Ред. II. Безобразова. Bibliografija iz raznih velikih držav in raznovrstnosti. „Виз. Вр.“ izhaja po 4 krat na leto v obsežnih knjigah in stoji 8 gld. Naročnina se pošilja na adresu: K. I. Риккеръ, Невскій пр. Nr. 14, въ С.-Петербургу. — V novo priporočamo to prevažno učeno izdanje slovanskim historikom, starinarjem in vsem tistim, ki se zanimajo za prošlost zlasti vstojnih Slovanov. Veliki narodi imajo le 2 ali 3 taka izdanja, manjši pa jih nikdar imeli ne bodo, ker so gmotno prešibki zato.

Славянскія апокрифическія евангелія. (Труды VIII. Археологическаго Съѣзда въ Москвѣ, т. II, стр. 38—172). М. Сперанскій. Med apokrifnimi evangelji jih je slovanskih 7, med temi tudi češki, poljski i. dr. Sперанскій pojasnjuje tekste.

Op. upravništva. Opominjamo zopet tiste naročnike, ki so nam ostali dolžni naročnino za več let, ne da bi se oglasili samo jedenkrat. Od zadnjega opomina, v katerem smo rekli, da take dolžnike navedemo z imeni v listu, in da jih zajedno izročimo odvetniku, odzval se, je doslej samo — jeden! Gospodi se zgodi, kakor želi!

Popravki. Št. 11, str. 126. b, 4. v zg. nerazločno, čitaj: чрешня; št. 12, str. 138, 29. v zg. čitaj: nego koren: рѣ-, v. 30: ali od рѣ; odstavek VIII, 12. v. sp.: neresec nam. neresaj; odst. X., 3. v. zg. čitaj: на-дѣшти, ne pa на-дѣшти.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 3., 15. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 12 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta gld. 1.25 — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 16 kr. — **Zunaj Austro-Ogerske** na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII. Hofstallstrasse Nr. 5.